

Hjælp konfirmanderne med at opfylde de forventninger, vi har til dem

Af Stinna Ahrenst, religionspædagogisk konsulent i Roskilde Stift, sognepræst og timelærer på Pastoralseminariet, Kbh.

Klasseledelse er en praktisk disciplin, der handler om, hvordan man får konfirmanderne til at deltage i undervisningen, tale om det, man vil have dem til og ikke lave for meget umotiveret uro imens. Det følgende omhandler to typer klasseledelse: Strategisk og situationsbestemt.

To slags klasseledelse

Man kan overordnet set tale om to slags klasseledelse: Den strategiske og den situationsbestemte. Den strategiske klasseledelse er al den forberedelse, man laver for at sætte rammerne

for konfirmanderne i undervisningssituationen. Den situationsbestemte er de reaktioner, man må komme med, når det så alligevel ikke går, som man havde planlagt.

Forberedelsen er afgørende

Den strategiske klasseledelse er meget vigtig. Den kan foregribe en masse fnidder og uklarheder, der kan udvikle sig til dumme situationer eller ligefrem konflikter med konfirmanderne. Planlægningen består i at gøre sig klar, hvordan man vil have det i sit lokale, og hvordan man vil håndhæve det, hvis konfirmanderne ikke efterlever det. Man skal fx overveje sin bordopstilling. Hestesko kan være godt til voksne, der er på kursus, men til konfirmander virker det sjældent. Undersøgelser har nemlig vist, at underviseren har blinde vinkler i hjørnerne og i enderne af rækkerne, så de konfirmander, der sidder der,

ikke kommer til orde eller får mulighed for at melde sig ud af undervisningen. Bordgrupper fungerer ifølge min erfaring bedst og gerne med fire konfirmander i hver. På hver plads skal der ligge en mappe med et navneskilt. Grupperne er så vidt muligt inddelt med to piger og to drenge i hver. Kan man ikke det, kan man lave rene pigeborde, mens det sjældent virker at lave rene drengeborde. Det er underviseren, der laver grupperne, ikke konfirmanderne, som ofte vil sætte sig ved siden af deres bedste ven eller veninde, som de sjældent arbejder godt sammen med.

»Et læringsrum skal ledes som et fællesskab, hvor også konfirmandernes stemmer og meninger tæller.«

Hvad vil vi opnå?

Bordopstillingen skal selvfølgelig understøtte undervisningsmetoderne. Gruppeopstillingen understøtter, at konfirmanderne kan tale sammen i par og i gruppen og på den måde få sat ord på de spørgsmål, præsten stiller. Det hjælper de unge til at nå at tænke sig om og låne ord fra hinanden, så samtalen bliver bedre og får deltagelse fra flere. Og her er vi inde ved et centralt sted i begrebet klasseledelse. Centralt i klasseledelsen står begreber som dannelse, demokratisk ledelse, elevinddragelse, kritisk dialog og fællesskab. Et læringsrum skal ledes som et fællesskab, hvor også konfirmandernes stemmer og meninger tæller. At gå til præst er at få mulighed for at sætte ord på, hvad man tror på, og undersøgelser viser, at tro udformes i dialog med andre. Den primære taletid i konfirmationsforberedelsen bør derfor ikke ligge hos præsten, men hos konfirmanderne. Det er dem, der i kvalificeret med- og modspil fra præsten skal formulere, hvor og hvordan, de f.eks. møder tilgivelse i deres liv, eller hvilke bekymringer de går med for vores alle sammens verden.

Samarbejde med forældre og lærere

En anden slags forberedelse er at vide, hvem man får mellem hænderne i konfirmandstuen. Fx har jeg både prøvet at have et hold, hvor

de fleste af konfirmanderne kom fra en Team Danmark-skole og spillede håndbold næsten al deres vågne tid, men det kan også være holdet fra specialklassen, eller det hold, hvor næsten ingen kan læse. I alle tilfældene vidste jeg det på forhånd, fordi vi hos os holder indskrivning i februar-marts måned. Her beder vi forældrene fortælle os, hvis der er noget, vi skal vide, pædagogisk set. Det kan være særlige behov, dødsfald i familien, hvis det er en særlig aktiv eller dysfunktionel klasse osv. Dernæst tager jeg kontakt til de unges lærere, som godt nok ikke pga. GDPR-reglerne kan sige noget specifikt om den enkelte elev, men sagtens kan hjælpe med gode råd og undervisningsmetoder, der er gode til netop den klasse eller kan afhjælpe de særlige pædagogiske udfordringer. Man gør sig selv en kæmpe tjeneste ved at investere tiden i det, så man kan forberede sin undervisning ud fra dem, man skal undervise.

Forskellige undervisningsmetoder

Når man som underviser hjemmefra planlægger sin undervisning, vil det betyde, at man må veksle mellem undervisningsmetoder, der inddrager konfirmanderne. Det kan være Cooperative Learning-moderne Quiz & Byt, Fang en Makker eller Walk & Talk; det kan være kreative metoder som at male et salmevers og holde fernisering for forældrene bagefter eller ikonmaling med konfirmationsordene til konfirmationen; det kan være salmesang og -dans, påskeløb, digitale metoder som Kahoot eller Padlet, filosofiske øvelser med skyldsbarometer eller tilgivelsesskillelinje; det kan være tavlestafet og andre konkurrencer eller drama og stillbillede osv. Mulighederne er mange, men fælles for dem er, at de inddrager konfirmanderne og tvinger dem til at sætte ord på kristendommens centrale pointer.

Dette skal selvfølgelig ske i vekselvirkning med noget af det, præsten gerne vil formidle til konfirmanderne, men det må aldrig blive for ensidigt og monologpræget, for så står konfirmanderne af med det samme.

Variation og tydelig kommunikation

Hvis man som underviser varierer sin undervisning mellem forskellige metoder, vil man også opleve, at der i overgangen fra en øvelse er afsluttet, og til den næste kommer i gang, vil opstå uro. Det kræver meget, meget stor tydelighed af underviseren at mindske den uro og få sat den nye aktivitet godt i gang, så alle har forstået opgaven og er klar til at gå i gang. Tydelig kommunikation om, hvad man skal gøre, hvor, hvor længe, sammen med hvem og evt. med hvilke værktøjer er afgørende, for ellers får man en masse forvirrede konfirmander. Og konfirmanderne er en særlig målgruppe. Deres hjerner er ikke fuldt udviklede endnu, og de områder, hvor udviklingen mangler, er dem, vi kan forstørre med tydelig kommunikation. Det kan betyde, at vi skal gentage beskeder flere gang, hjælpe nogle af konfirmanderne enkeltvis og både skrive, sige og vise, hvad vi vil have dem til.

»Det kan betyde, at vi skal gentage beskeder flere gang, hjælpe nogle af konfirmanderne enkeltvis og både skrive, sige og vise, hvad vi vil have dem til.«

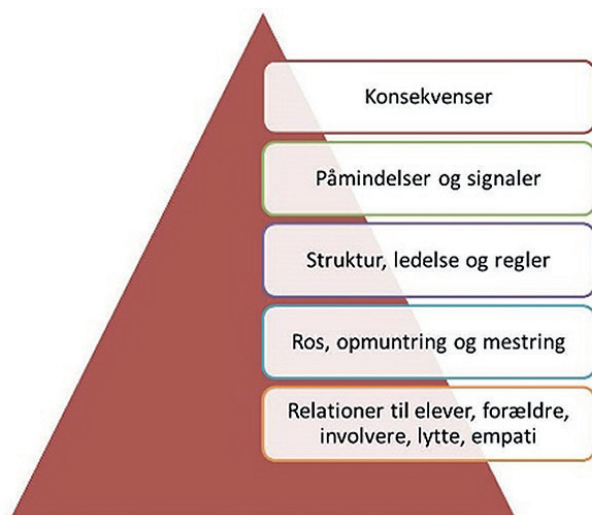
Klare regler

Som jeg lagde ud med at skrive, må man gøre sig klart, hvilke regler og omgangsformer, der skal gælde i konfirmandstuen. Hos mig har jeg de regler, at man skal være stille, når de andre taler og række hånden op, når man vil sige noget. Det kan lyde banalt, men det er alligevel tit nødvendigt at gentage reglen for at håndhæve den. Det er heller ikke i orden at råbe ukvemsord som spasser, bøsserøv osv. efter hinanden, for en af de vigtigste forudsætninger for at gå til præst hos mig er at skabe et trygt fællesskab, hvor alle kan være med og tør sige noget. Man skal også komme til tiden, man skal melde afbud, og man skal deltage aktivt og gå i kirke. Ud over disse regler gælder de regler, konfirmanderne og jeg laver sammen den første gang, vi er samlet. Igen for at inddrage og skabe et godt fællesskab.

»Det handler om at tænke sig om og få lagt en strategi for, hvordan man vil reagere og håndhæve sine regler og tydeligt få vist konfirmanderne, hvem der bestemmer og har ledelsen i rummet.«

Hvad så, når det ikke virker?

Alt det ovenstående er overvejelser, man kan gøre sig på forhånd, men den situationsbestemte klasseledelse er den, man som underviser skal udføre, når man står midt i en situation, hvor præst og konfirmand ikke er enige om, hvordan tingene skal være, og hvor en konflikt kan være under opsejling. Et eksempel: Konfirmanderne bliver hver gang bedt om at slukke deres mobil og lægge dem ned i tasken. Igen og igen måtte jeg som underviser kommentere på det og bede om, at mobilen blev lagt væk. Eller et andet eksempel: Konfirmanderne begynder at komme for sent. I begyndelsen bare lige to minutter, men efterhånden mere og mere. I tilfældet med mobilene valgte jeg at begynde at samle telefonerne ind og først udlevere dem, når de skulle bruges i undervisningen. I det sidste tilfælde, hvor konfirmanderne kom for sent, blev det italesat flere gange, uden at det hjalp. Derefter begyndte jeg at notere fravær, hvis de kom for sent, og så forsvandt problemet. Andre gange har jeg været nødt til at skrive til forældrene for at håndhæve reglerne, og forældrene er som regel gode til at bakke op. Det handler om at tænke sig om og få lagt en strategi for, hvordan man vil reagere og håndhæve sine regler og tydeligt få vist konfirmanderne, hvem der bestemmer og har ledelsen i rummet. Af Stinna Ahrenst, religionspædagogisk konsulent i Roskilde Stift, sognepræst og timelærer på Pastorseminariet, Kbh.

Tiltagspyramiden – hvad gør man, når intet hjælper?

Alt det ovenstående er en beskrivelse af det, man også finder i Tiltagspyramiden (se billedet). Man begynder nedefra, og med de tiltag kan langt de fleste ledelsesmæssige problemer løses. Men nogle gange er der intet, der hjælper. Hvad gør man fx med en konfirmand, der udviser modstand, saboterer undervisningen, udfordrer præstens autoritet (for meget) eller som ligefrem er voldelig over for de andre på holdet? Igen må man gøre sig klart, hvordan man vil reagere, før man står i situationen. En løsning kan være at trække konfirmanden til side efter undervisningen og lave en aftale om, at man de kommende gange kan se forbedringer. Hvis det ikke hjælper, skal forældrene måske på banen, og man må tænke igennem, hvordan man vil håndtere den samtale. Hvis det heller ikke hjælper, kan man tilbyde eneundervisning. For at det ikke skal tage for meget ekstra tid, kan man sende et sæt opgaver, der ligger på Konfirmandcentrets hjemmeside som onlineundervisning. Fordelen ved opgaverne er, at de ikke kræver, at man retter dem, men er tilrettelagt, så konfirmanden løser en masse opgaver, og enkelte af dem slutter af med en test. På den måde giver man konfirmanden et tilbud, der kan føre til, at vedkommende kan blive konfirmeret, og man smider ikke nogen af holdet med fare for klagesag og dårlig omtale samtidig med, at det gør undervisningssituationen for de andre og såmænd også for præsten selv sjov og god igen.

Succes med klasseledelse

Klasseledelse er en af grundstenene i god undervisning, og det er vigtigt at få det til at fungere. Det er noget, man skal øve sig på og gøre sig umage med og bruge tid på at blive bedre til, men til gengæld giver det også sjovere og mere meningsfuld undervisning for både konfirmander og præsten.